

תיים בערך הבאנו לארץ סחורות שנקנו בסכום של 128 אלף דולאר.

התובע: קיבלתם לשם כך רשיון ייבוא והקצבת מטבע?

ברגר: לא. קיבלנו רשיונות על סחורות אחרות, שהמכס עליהן נמוך מאד. אולם המשטרה הכלכלית תפסה אותנו, אחרי שזה עבר את המכס בשלום.

התובע: מה הבאתם?

ברגר: רק דברים שערכם בארץ גדול בהרבה מערכם בחוץ-לארץ, בגלל המכס הרב. סניגוריות, תכשירי מניעה, שפתר יגם, עטים נובעים, ועוד.

התובע: הוגש נגדכם משפט?

ברגר: כן. התובע באותו משפט הצהיר שערך הסחורה 43 אלף ל"י, וערך המכס 26 אלף ל"י. הוא לא דרש עונש מאסר, אלא רק את תשלום המכס הוה. להלכה הוצרמה הסחורה, אבל חלק קיבלנו חזרה. **התובע:** מה באמת היה ערך הסחורה שהבאתם?

ברגר: כחצי מליון ל"י. מחיר הסחורה שקיבלנו בחוזה כיסה את הקנס. רק בעיר עור הטיל עלינו בית-המשפט העליון קנס של 100 אלף ל"י אחרי שגם שם לא דרש התובע עונש מאסר.

התובע: למרות זאת הינך סבור כי גה גו איתך לא כשורה?

ברגר: בהחלט לא. היו מאות מקרים כי אלה, שלא הגישו בהם משפטים נגד המב ירחים, התפשרו איתם בסכומים קטנים. גם לנו יש זכויות בבנין הארץ. מדוע נסבול דוחק אנתנו, והאחרים לא? זה לא בסדר.

הסניגור: מאן, אני מבין, לא נתנו לכם עוד רשיונות ייבוא?

ברגר: אתה טועה. אחרי העירעור הצי היר לוי אשכול שלא יינתנו רשיונות נר פסים לאנשים שנתפסו בהכרזות, אולם אנח נוי, וגם רוב האחרים, המשכנו בעסקים כסדרם.

השופט: אני עדיין אינני מבין במה נגעה עדות זו למשפט זה. אני מקוה ש' התובע יבחר את כוונתו בעדות הבאה. (פרופסור ג'ון סמית עולח על דוכן העדים.)

סמית: אני מומחה לכלכלה מדינית. הוונתי לארץ עליידי הממשלה וערכתי מח קרים שונים. אני עומד לעונב בין הארץ, מפני שאיני רואה תועלת בשותי. הארצתי את שותותי לשבוע בגלל משפט זה.

התובע: פרופסור סמית, כולנו כאן בוים בתורת הכלכלה. אנו מעוניינים לא מוע את דעתך על כלכלת הארץ, כדי להבין את משמעות פעולותיו של הנאשם. אנא, דבר בשפה בלתי-מקצועית, שנוכל להבין אותה.

סמית: ובכן, רבותי, מדינת-ישראל נב דלת מכל מדינה שאני מכיר, בזאת שהיא מקבלת מדי שנה סכומים עצומים, בין בצר רה של כסף ובין בצורה של סחורות, מתוך לארץ. מדינה אחרת נאלצת לאון את מאונ' התשלומים שלה, כלומר למכור את הסחורות שלה לארצות אחרות באותה מידה שהיא קונה מהן סחורות. אחרת לא תוכל לשלם בעד הסחורות שהיא קונה. ישראל, לעומת זאת, אינה נאלצת לעשות זאת, מפני שהיא מקבלת סכומים גדולים מאד בצורת שילוי מים, מענק אמריקאי, מגביות, מלוח וכ'.

התובע: עיקר ההכנסה הממשלתית באה מן החוץ?

סמית: כן, אפשר לומר שזוהי מדינה בעלת מליון וחצי תושבים, שיש לה חמשה מליון משלמי מסים — מחוץ לגבולותיה, משמעי, שמשלם-המסים המקומי אינו הגורם

המכריע בממשלת הארץ, ויש על כן נטיה מצד השלטון לזלזל בו.

התובע: ומצב זה בלתי-רגיל בעולם?

סמית: גם מדינות אחרות מקבלות מע נקים, אולם רק בסכום קטן מאד בהשוואה למחזור המשקי הכללי של המדינה. ישראל היא המדינה היחידה בה הכנסות מסוג זה מגיעות לחלק מכריע במשק. כיום מקבלת ישראל 350 מליון דולאר לשנה. הערך הר אמיתי של דולארים אלה הוא גבוה יותר מכל תקציב המדינה, כולל תקציב הפיתוח ותקציב הבטחון.

התובע: באיזו מידה משמיע הדבר על כוונת-השפעה על שר-האוצר?

סמית: במידה מרעת, כמובן. במדינה קאפיטליסטית רגילה, ההשפעה העיקרית היא בידי בעלי-ההון הפרטיים, ברובם תעשיינים ובנקאים, והאוצר משפיע עליהם רק בעיקר מן בעזרת פיקוח מסויים על האשראי, תק נות חוקיות, קביעת המכס וכ'.

התובע: ובישראל זה אחרת?

סמית: ברור. כוחם של בעלי-ההון כי חוץ-לארץ נובע מזה שהם שולטים על רוב אמצעי הייצור, ולכן גם על ההכנסות הנוב עות מן הייצור. בישראל, הייצור המקומי אינו קובע את דמות המשק. ההכנסה הלאר מית העיקרית באה מן החוץ, ומי ששולט בה שולט במשק כולו. לכן שר-האוצר, וה' ממשלה בכללה, יש להם שלטון כמעט מוח' לט על כל מה שנושע במשק.

התובע: במה זה מתבטא?

סמית: היא הקובעת למי להקציב את מטבע-החוץ ובאלו תנאים.

התובע: איני מבין, הרי מי שמקבל מטבע זה, משלם עבורו.

סמית: רק להלכה. למעשה זה אחרת. אין שוק חופשי בו נקבע ערך מטבע-החוץ לסי חוקי הייצע והביקוש. הממשלה קובעת כראות עיניה בכמה למכור את הדולאר שהיא מקבלת מהשילומים, מהמגביות או מהמענק.

התובע: וזה לא הערך האמיתי?

סמית: לגמרי לא. במשך כמה שנים מכרה הממשלה את הדולאר, שגם אז היה ערכו האמיתי שתי לירות בקרוב, במחיר של 380 פרוטה בלבד. במלים אחרות, כל מי שקיבל באותם הימים הקצבה של מטבע זה, הרויח באופן אותומטי למעלה מלירה וחצי על כל דולאר שקיבל. כך הרויחו ה אנשים והגופים האלה מאות מליונים לירות בומן קצר מאד, וחוללו מהסכה ביחס הר מעמדות בארץ.

התובע: האם זה לא היה במידה מס' יימת מעילה בכספי הציבור?

סמית: אפשר לקרוא לזה כך, אם רר צים. מא השתנה השער מדי פעם בפעם, בפקודת שר-האוצר, אולם מעולם לא הוביק את ערך הדולאר האמיתי. כיום, למשל, ה' שער הרשמי הוא 1.800 ל"י לדולאר, לרוב, ואילו ערך הדולאר בשוק החופשי הוא כ' 2.500 ל"י. גם זה לא לגמרי מציאותי. אם מביאים לארץ סחורות מסוימות, אפשר ל' השיג גם 5 ל"י עבור הדולאר. זה הכל תלוי בעיסקה.

התובע: מה נובע ממצב זה?

סמית: נובע מזה, שקיימים בארץ שני סקטורים . . .

התובע: הפרטי וההסתדרותי?

סמית: לא. בחלוקה האמיתית היא בין הסקטור המקבל מטבע חוץ, והסקטור שאינו מקבל, מי שמקבל, נהנה מיתרון עצום ומ' שגשג בארץ, זה המשק הממלכתי, החברות ההסתדרותיות, הייבואנים הפרטיים הגדולים

שהם שותפיהן וחלק מן החקלאות. אלה יכר לים להרויח סכומים עצומים, אפילו אם הם מפסידים כסף בייצור עצמו. ההפרש בערך המטבע מכסה את הכל וגורם לצבירת עושר פרטי או מפלגתי, שאין לו כל קשר עם מאמץ העבודה והייצור.

התובע: כך שאם מבריא כמו מר בר גר, שאת עדותו שמענו כאן הבוקר, הברית סחורות כדי ליהנות מהפרשים של ערך הל"י בחוץ-לארץ ובארץ, הוא עשה למעשה באופן בלתי-חוקי מה שכל המשק הרשמי בארץ עושה באופן חוקי?

סמית: ישנה הקבלה מסוימת, כן.

התובע: מהי ההצדקה התיאורטית לי מצב זה?

סמית: הצידוק הוא שוו מדינת-פיתוח, המקבלת את אמצעי-הפיתוח מן החוץ. זו כל הכסף הבא מן החוץ היה באמת מושקע כדי להגביר את הייצור, כדי לקנות מכונות וליצור מקורות פרנסה, יתכן שהיתה לזה הצדקה להלכה.

התובע: ואתה סבור שהמצב בארץ אינו כך?

סמית: נכון שחלק מההון המובא מויר רם באמת להגברת הייצור בחקלאות ובתע' שיה, אולם התפתח בארץ משק ספילי עצום, הלוקה חלק גדול מאד, ואולי חלק עיקרי, ומבזבזו אותו למטרות אנוכיות, אפילו הכ' ספים שהושקעו במרוצת השנים במפעלי פ' תוח, הושקעו לרוב ללא תיכנון מספיק ו' בוזבוז בחלקם הגדול.

התובע: מה, למשל?

סמית: אני מתכוון לניסוח עצום של מנגנון הממשלה שאין לו שום הצדקה, ל' ביסוס עסקים מפלגתיים, לניפוח רמת-החיים של חלק מן האוכלוסיה הנהנית מקירבה לברז המטבע הור.

התובע: ואתה סבור כי שר-האוצר הוא האחראי לכך?

סמית: כפי שהסברתי קודם, בידי ה' שלטון המחלט כמעט על חיי הכלכלה, ומ' כאן שעליו מוטלת גם כל האחריות. **הסניגור:** מר סמית, האם באמת יכול מלומד כמון להאמין כי אדם אחד יכול ל' שנות את הרוח של ארץ? האינך סבור כי במקרה הגרוע ביותר נגרר הנאשם אחרי העובדות, ולא יצר אותן?

סמית: כן, הדבר יתכן מאד. ישנה חר קיות מסוימת בגורלן של מדינות החיות על עושר שאינו פרי עבודתן.

הסניגור: למשל?

סמית: למשל, ספרד במאה ה'16, בדר' רות הראשונים אחרי גילוי אמריקה. מיטב הזהב של העולם החדש זרם לארץ-האם. שם בוזבוז העושר לריק, ערכו ירד מיום ליום. העושר הקל חציע חלקים גדולים באוכלוסיה לונות את העבודה היצרנית ולעבור בק' סרות ולחיי מותרות. תופעה זו חיסלה את ספרד כמעצמה עולמית.

הסניגור: זוהי תופעה רוחנית? משוה הקשור עם המוראל של העם?

סמית: רוחנית וכלכלית גם יחד. האדם אינו מעריך את העושר שבא לו בנקל. שח' קן פוקר, למשל, הגורף הון בערב אחו, לא יסקיע אותו לעולם למתרת היום בק' גיית מכונות. הוא ימשיך לשחק בו עד ש' יפסידו אותו, ובינתיים יפור אותו לכל עבר. נכתבו על זה הרבה ספרים. אותה תופעה קיימת בחיי עמים, לא גילוי אמריקה עליידי ספרד ולא גילוי יהדות אמריקה עליידי יש' ראל לא יכלו לבוא במקום עבודה יוצרת.

התובע: רגע אחד. מדברייך, פרופסור, יכול להתקבל הרושם שאתה משחרר את

הנאשם מן האחריות למצב. נניח אפילו ש' היתה הידרדרות רוחנית כללית בארץ, האם לא היתה מוטלת על הנאשם החובה הכפולה והמכופלת לפעול נגד זה?

סמית: כן, אני סבור שכן. כמדינאי כלכלי היתה תפקידו ללחום בתופעה זו או להתסטר. כאדם, וכסגל המרות על המשק, היה מוטל עליו לשמש דוגמה אישית בר' לטת לעין.

התובע: אתה מתכוון לענין הידריות?

סמית: לא רק לידיה. אני מתכוון גם לצימצום אכזרי של הבזבוז בממשלה. כיום ישנם 80 עד 90 אלף פקידים בשרות הצי' בור, מתוך מספר כולל של 540 אלף מפר' נסים. זהו מספר מדהים. הממשלה מוציאה כיום כ'850 מליון ל"י לשנה, וחלק גדול מזה הולך למשכורות, להחזקת מכונות, לשלילים, וכ'. הממשלה היא כיום הגורם העיקרי במשק. יחד עם שאר המוסדות, היא גובה 725 מליון ל"י כל שנה כמסים. היא בולעת למעלה משליש של ההכנסה הלאר מית.

התובע: מכאן נובע שמעשיו של שר' האוצר יש להם השפעה מרעת על מצב המשק?

סמית: כן, אפשר לומר זאת בשה מלא.

התובע: אלה הם עדי. **השופט:** המשפט נדחה למחר בבוקר, בשעה 8.00. אבקש את הסניגורית לדאוג להופעת עדיה בשעה זו.

(המשפט נפתח למחרת חיום.)

הסניגור: אבקש לקרוא למר דוד כד' גוריון, שיעיד על אופיו ועל פעולתו הצי' בורת המבורכת של מרשי. מר כ'גוריון, בבקשה.

(ראש הממשלה עולח על הדוכן תשבוע כחוק.)

הסניגור: האם קיים בממשלה, שאתה עומד בראשה, עקרון של אחריות קולקטי' בית?

כ'גוריון: עקרון זה כלול בקריהיסוד של הממשלה.

הסניגור: כך שהממשלה כולה אחראית לכל מעשי שר-האוצר?

כ'גוריון: אני מקבל על עצמי מלא האחריות לסעולת שר-האוצר.

הסניגור: מה דעתך על פעולותיו ו' אופיו של הנאשם?

כ'גוריון: אשכול אינו זקוק לסניגור' יה. פעולותיו במשך שנים ארוכות בבנין הארץ וביישובה ידועות לכל, והן חלק בל' תינספרד ממפת הארץ הזאת ומנופה.

התובע: האם לא נכון שאשכול וה' האיש הקובע בממשלה בעניני כלכלה? האם אתה, אדוני ראש הממשלה, בקיא במדע הכלכלה?

כ'גוריון: לא קיים מדע כלכלה. **הסניגור:** אם כן, מה דעתך על השעי' רוריות וגילויי-השחיתות כמו פרשת עכרון בצפת, פרשת שטטנר בחיפה, פרשת כ'גרי' קבק שהועלתה במשפט זה, פרשת עמוס כ'גוריון, ומאות אחרות?

כ'גוריון: לא קראתי העיתונים ואינני יודע שום דבר על פרשות אלה.

הסניגור: מרשי מחתר על שאר עדי. **השופט:** הנאשם, אתה יכול להעיד עתה שבטועה, ואו תיחקר חקירת שתי וערב, אתה יכול להצהיר ממקומך בלי שבו' עה, ואו לא תהיה הזכות לחקרך, ואתה יכול להינאע מכל עדות. במה אתה בוחר?

הנאשם: אינני מתוכח עם משמיצים. **השופט:** אם כן, אבקש את הפרקליטים המלומדים לגשת לסיכומים. אדוני התובע, **התובע:** כבוד השופט. לאור העדויות (המשך בעמוד 14)